

27/52

ESSENE IN DE GROOTE OORLOG

KENMERKEN

VERTREK & AANKOMST	parking aan de kerk Essene
LENGTE	4,7 km
WEGEN	2,5 km verharde weg 2,2 km onverharde weg
TYPE	niet geschikt voor rolstoelen en buggy's
CONTROLE	juni 2024

BLIKVANGERS

Pastorie
Ankerhof
Hoeve Wambacq
Eksterenberg
Rabauwweg
Stuikberg
Kruispunt Bellestraat - Lombeekstraat
Begraafplaats

Langs deze wandeling door het landelijke Essene nemen we de tijd om op enkele plaatsen halt te houden om een verhaaltje te lezen dat het leven van de Essenaren tijdens de Groote Oorlog beschrijft. Het merendeel van die verhalen werd opgetekend door **René Mertens** (1903-1995), gekend heemkundige en folklorist uit Essene.

ROUTE

Je kan parkeren op het kerkplein of aan de parochiezaal, een eindje verderop. Je verlaat het kerkplein (met de rug naar de kerk) en wandelt rechts de Fooststraat in; even verder sla je links de Eksterenberg in. Je stapt voorbij het Ankerhof en stapt verderop links de kasseien op van de Molenstraat die je volgt tot je links de Rabauwweg inslaat. Je volgt dit pad (je passeert links het complex van de Montil) tot de Moortelstraat die je oversteekt om de Langeweg in te duiken. Die volg je tot de driesprong die je rechts neemt en na de volgende driesprong terug rechts om dan links, via de Stuikberg (asfaltbaan), de Bellestraat te bereiken. Je neemt links richting Lombeekstraat die je rechts volgt tot het kruispunt met de Paddenputstraat; op dat kruispunt neem je het pad (volg 116); blijf links aanhouden (volg hier niet langer 116) en wandelt verder tot in Solleveld huisnr 25. Neem daar rechts tot de parking en daar zie je een baantje die je naar de Hauwijk brengt. We slaan die links in tot de Ternatsestraat (huisnr 231) die we naar links volgen. Die steek je over en naast huisnr. 189 neem je het wegje rechts dat naar woonwijk De Bocht leidt. Je volgt de straat door de woonwijk die verderop links wegdraait, kruist de Horekensstraat en stapt de Burgemeester Wambacqstraat in. Die volg je tot je rechts de Montillos kan nemen. Even verder kan je links het knuppelpad opstappen dat je tot de Assestraat brengt die je rechts inslaat. Je stapt bergop tot je links de Trommenveldweg kan nemen die je volgt tot de Sint Augustinuskapel. Van hieruit kan je ook het radiobaken zien. Je neemt links de Assestraat en stapt voorbij basisschool De Klimming en komt terug aan ons vertrekpunt.

EKSTERENBERG

Heel waarschijnlijk verschenen de eerste Duitsers in Essene op **28 augustus 1914**. Ze maakten een diepe indruk op de jonge René:

'Ik had net gedaan met de melkronde, de scholen waren gesloten en heel onverwachts stonden daar twee ruiters, struise mannen met een lange lans in de linkerhand en met een speciale helm, met precies een tafelken op, vóór ons huis. Het waren '**Ulanen**' en over deze mensen was er veel gruwelijk nieuws verteld. Onze vader en wij kwamen buiten. De meeste mensen waren binnen gevlucht en stonden van door hun venster het spel af te loeren. Eén van de ruiters sprak vader aan: ze hadden dorst en vroegen een glas bier. Vader ging een pot vullen aan de ton in de kelder en kwam terug met het bier en een paar proper glazen. Hij schonk een glas vol en wou het aan de eerste ruiter geven. Nein, nein, door gebaren deed hij onze vader verstaan dat hij eerst moest drinken. Vader dronk het glas uit en wou dan een ander glas gebruiken. 'Ab er nein'. Hij moest het glas waaruit hij gedronken had terug vullen en dan hebben die twee mannen uit hetzelfde glas gedronken.'

Ulanen (met 'helm' met plat stuk op)

RABAUWWEG

Voor al **1917** was een zeer bar jaar met een **keiharde winter**. Het vroom en sneeuwde toen weken aan een stuk waardoor de Essenaars zonder steenkolen kwamen te zitten. Er restte de Essenaars dan ook maar één ding meer: hout gaan hakken. Het hele dorp sloeg de handen in mekaar en men trok samen naar de Eksterenberg om er de beuken te lijf te gaan.

René: 'De mensen trokken in groep naar de bossen om daar hun gerief te gaan halen. De geburen hielpen elkaar, met zagen en bijlen, karren en kruiwagens trokken ze naar het bos. Niemand vroeg zich af wie er de eigenaar van was. Voor elk gezin werd er een dikke beuk, het waren zeer oude bomen, afgezaagd, in bolen en stukken gezaagd en gekapt en met allerlei voertuigen naar huis gebracht. Het was hard hout en gaf veel warmte. Noch de politie, noch het gerecht zijn achteraf met deze zaak bezig geweest. Het schone Beukennotenbos is toen gerooid'.

Het leven van alle dag stond steeds meer in teken van de nood aan elementaire behoeften: voeding en verwarming. Waar iedereen samen het probleem van de verwarming aanpakte, was het wat betreft voeding in de laatste jaren van de oorlog toch meer en meer 'ieder voor zich'.

René: 'Vele arme mensen gingen uit stelen. Vooral in de patattentijd werden er regelmatig 's nachts patatten uitgedaan. De boeren waren dan ook verplicht 's nachts in hun aardappelvelden te gaan waken. Ik heb ook, meer dan één nacht, op het **Horeken** op wacht gezeten gewapend met een greep en met onze hond als gezelschap. Op ieder aardappelveld stond een hutje, gemaakt uit stromatten. Op de vloer werd een drolzak gelegd tegen koude en vochtigheid. Het waren over 't algemeen, schone, heldere zomernachten. We hoorden, kwartier, halfuur en uur luiden op de kerktoeren.'

Rabauwweg

STUIKBERG

'Op zekere dag trok er opnieuw een **legerkolonne** door Essene, deze keer vanop de Koudenberg, richting Ternat. Aan de hoek van de Notestraat met de Kerkstraat was de kolonne even gestopt omdat een paard er met één van zijn hoeven onder het met ijzer beslagen wiel van een zware kanonwagen was gesukkeld. Het hoofd van het dier was er bijna afgesneden door geraakt. De officier sakkerde op de bestuurder van het dier. Hij gaf hem het bevel het paard uit te spannen en te ontzadelen. Ondertussen had een andere soldaat al een nieuw paard gebracht. Het gekwetste paard werd in het midden van het pleintje gebracht. De officier trok zijn revolver en schoot het dier een kogel door de kop. Het stuitte op de straat en bleef daar liggen. De overste wou bevel geven om door te rijden maar, '**den Dijver**' (Van der Meersch), uit ons geburen, nam zijn muts af en ging bij de officier: 'ofdat we dat paard niet mochten houden?'. De Duitser begreep wat den Dijver bedoelde en zei 'Jawohl und machen Sie fort'. De mannen uit de geburen togen direct aan 't werk. Ze haalden de '**sleze**' (slede) van **Rikus** en de nodige touwen en strengen. Op korte tijd lag het dode paard op de slede en men sjouwde en trok het naar de schuur van den Dijver. De vrouwen hadden intussen al alles opgeruimd en de vloer schoongeveegd. Soe, de slager, was er ook al en het dier werd dan gevild, in stukken gesneden en gekapt. Elk huisgezin kreeg zijn deel, naargelang het aantal personen die er deel van uitmaakten.'

Stuikberg

KRUISPUNT BELLESTRAAT – LOMBEEKSTRAAT

Dit verhaal werd opgetekend door **Leo De Rijck** in een gesprek met **Celesta Moens**, gepensioneerd onderwijzeres uit Essene.

Mijn grootvader Alfons Neuckermans was ook opgeroepen. Gedurende zijn afwezigheid ging mijn grootmoeder Louise Boom en haar drie kinderen bij haar ouders wonen. Het waren landbouwers en daarom zal het wel wat beter geweest zijn daar, zeker kwestie van voeding.

Van mijn grootvader kwam er af en toe een bericht van het front en ook mijn grootmoeder schreef zo nu en dan een beetje nieuws over het reilen en zeilen aan het thuisfront.

Op een zekere dag zei een medesoldaat aan het front tegen mijn grootvader: 'Alfons, als we hier heelhuids uitkomen dan breng ik je **een rozelaar van het koninklijk paleis**'. Hij was daar immers hovenier.

1918 ... eindelijk was er vrede, maar er was ook veel verdriet bij de families die iemand verloren hadden. Mijn grootvader kwam gelukkig thuis in min of meer goede gezondheid en dat was een vreugde voor zijn vrouw en kinderen. De hovenier van het koninklijk paleis vergat zijn belofte aan grootvader niet. Op zekere dag kwam die bij hem thuis met de beloofde rozelaar. Deze rozelaar had prachtige witte bloemen en een bijzondere naam, 'Madame Jules Bouché'.

Hij werd thuis geplant, in de Kerkstraat aan het poortje van de bloemenhof en bloeide rijkelijk.

In april 1934 trouwde ons moeder met smid Leon Moens en zij verhuisden naar de Lombeekstraat alwaar de smidse gevestigd was.

Ons moeder kon echter niet scheiden van die mooie rozelaar en hij werd dus verplant naar de Lombeekstraat, waar hij weelderig bloeide en door ons moeder liefdevol werd verzorgd.

Met het ouder worden begrepen wij dat er iets speciaals was met de rozelaar. Zekere dag vertelde moeder ons het verhaal. In 1993 toen onze beide ouders waren overleden en het huis werd verkocht, waren we genoodzaakt om de rozelaar achter te laten. Toen kwamen de zussen op het idee om de rozelaar nog maar eens te verplanten. Een ganse dag werd er gezwoegd om de rozelaar te ontgraven. Hun inspanning werd beloond en de rozelaar werd in 2 stukken verdeeld, zo hadden mijn zussen allebei een stuk.

Witte rozelaar

Zusterschool

ZUSTERSCHOOL

Dank aan Gods bescherming hebben de zusters tijdens de oorlog hier weinig lijden gehad. Bij het doortrekken van de vijandelijke troepen in september **1914** is enkel de overdekte gaanderij één dag door 11 Duitsers bezet geweest. Bij de terugtocht dienden de schoollokalen tot nachtverblijf voor 135 opgeëiste Vlaamse jongens en tot legerplaats voor 140 Duitse soldaten. Ze verbleven er ongeveer drie weken. De Duitsers hebben de zusters gerespecteerd.

BEGRAAFPLAATS

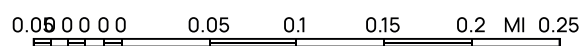
Na de oorlog kwamen de soldaten terug van het front naar huis, sommigen keerden weer uit de interneringskampen in Nederland, anderen uit krijgsgevangenschap in Duitsland en nog anderen na hun dienst bij het bezettingsleger in Duitsland. Op het **heldenmonument** staan de namen vermeld van 3 gesneuvelde soldaten. **Joseph De Koninck** vocht met het 10e linieregiment en sneuvelde op 24 augustus 1914 te Maredret-Sosoye bij Maredsous, hij ligt op de begraafplaats te Champion, bij Namen. **Petrus Schoonjans**, soldaat bij het 30e linieregiment sneuvelde bij de slag aan de IJzer te Pervijze op 30 oktober 1914, hij werd begraven in De Panne. **Gustaaf D'Haeselaer** van het 2e regiment jagers te voet, sneuvelde op 16 september 1916 te Diksmuide en werd eerst begraven te Adinkerke, en later hier op dit kerkhof. Buiten deze 3 slachtoffers zijn er echter nog 2 'geboren Essenaren' die sneuvelen tijdens de **Groote Oorlog**.

Vital Van der Mijsbrugge, soldaat bij de carabinieri cyclisten, of de zogenaamde 'Zwarte Duivels', sneuvelde op 12 augustus bij 'de slag der zilveren helmen' in Halen. Hij werd begraven op de Belgische militaire begraafplaats te Velpen bij Halen.

En **Jacobus De Ridder**, hulp-onderluitenant bij het 11e regiment infanterie, stierf voor het vaderland op 11 september 1914 te Wespelaar. Hij ligt begraven aan de Onze-Lieve-Vrouwekerk te Laken.

Begraafplaats - Huldepark 14-18

100 0 0 100 200 M 300

Verschil: **85 m** Daling: **94 m**

